

Valtiovarainministeriön
vero-osasto

Lausuntopyyntöne

Hallituksen esitys listaamattomien osakeyhtiöiden henkilöantien verotusta koskevaksi sääntelyksi, VM004:00/2020

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Suomen Kuntaliitolta lausuntoa hallituksen esityksen luonnokseen, johon perustuvalla lainsäädännöllä olisi tarkoitus keventää listaamattomien osakeyhtiöiden henkilöstöantien verokohtelua. Hallituksen esityksen mukaisesti säädettäisiin tuloverolakiin uusi 66a §, jossa säädettäisiin uuden menettelyn edellytyksistä ja siitä, miten merkinnän ja osakkeiden vastaisen luovutuksen verotus järjestettäisiin. Uuden lainsäädännön tarkoituksena on yhtäältä sitouttaa työntekijöitä omistusten kautta tietyn kehitysvaiheen yhtiöihin, toisaalta keventää näiden yhtiöiden palkkakustannusrakennetta.

Uudistuksen esitetty sisältö kiteytetysti

Lakipaketti tähtää Marinin hallituksen hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti listaamattomien kasvuyritysten toimintaedellytysten parantamiseen. Nykyisessä mallissa henkilöstöannissa osakkeita lunastavalle osapuolelle syntyy verotettavaa ansiotuloa osakkeen käyvän arvon ja hankintahinnan erotuksesta. Uudella tuloverolain 66a §:lla säädeltävään alaan kuuluvan henkilöstöannin osalta syntyisi verotettavaa tuloa siltä osin, kun merkintähinta alittaisi varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain mukaisesti yhtiön osakkeelle lasketun yhtiön nettovarallisuuteen perustuvan matemaattisen arvon. Tämä kohdentaisi veroetua korostetusti sinne, missä nettovarallisuus poikkeaisi eniten yhtiön käyvästä arvosta. Osakkeiden arvonnousu verotettaisiin realisoitaessa pääomatulona.

Uudistuksen arvioidut taloudelliset vaikutukset

Hallitusohjelmalla uudistukseen oli esitetty 10 miljoonan euron vuosittaisia verotuottoja pienentäviä vaikutuksia. Edes vuoden 2019 alusta käytössä olevien tulorekisteriin ilmoitettujen henkilöstöanteihin liittyvien veronalaisen etutietojen perusteella on vaikea arvioida TVL 66a §:ssä kuvattujen henkilöstöantien laajuutta, koska uudistus soveltuisi vain anteihin, jotka ovat henkilöstön enemmistön käytettävissä ja tätä kohdentumistietoa ei ilmene tulorekisteritiedoista. Toisaalta uudistus tulee mitä ilmeisimmin jossain määrin vähentämään työsuhdeoptioiden houkuttelevuutta osakeperusteisena kannustinjärjestelmänä. Oletettavaa myös on, että veroedun myötä henkilöstöanneilla pyritään jossain määrin korvaamaan suoraa palkanmaksua. Joka tapauksessa uudistus aiheuttaisi nykytilanteeseen verrattuna siirtymää veronalaisista ansiotuloista pääomatuloverotuksen piiriin eli pois kuntien veropohjasta.

Hallituksen esityksen luonnoksessa on verotuottovaikutuksia pyritty arviomaan siten, että työsuhdeoptioiden perusteella kertyvät ansiotulot alenisivat 25 % kolmen vuoden periodilla. Nämä verotulomuutokset kompensoitaisiin veronsaajille nettomääräisesti. Tämä kompensoitava määrä ei ota huomioon sitä, missä määrin verotuetun henkilöstöannin käyttäminen tulisi syrjäyttämään palkan maksua. Toisaalta yksittäisten kuntien veropohjassa on ollut korostunut merkitys kuntalaisten ansiotuloverotuksessa realisoituneilla työsuhdeoptioilla.

Kuntien veropohjaa syövä vaikutus kompensoitava

Ansio- ja pääomatuloverotuksen eriyttämisestä lähtien on verotettavaa ansiotuloa enenemässä määrin pyritty korvaamaan suoritusten maksamisena pääomatulona. Tämä on aikaansaanut poistumaa kuntien veropohjassa, vaikka pääomatuloja saavat kuntalaiset rasittavat kuntien palvelurakennetta yhtä lailla kuin ansiotulojakin nauttivat. Vaikutus korostuu kuntien veropohjassa, koska pääomatulojen saajat kuuluvat mitä todennäköisimmin korkeimpiin tulonsaajaluokkiin. Kunnissa, joissa kunnallisveron veropohja koostuu matalien tuloluokkien edustajista (eläkeläiset, työttömät), syövät verovähennykset kunnallisveron efektiivistä tuottoa ja näin ollen mahdollisuus vaikuttaa kunnan verotuottoihin kunnallisveroprosenttia nostamalla on hyvin vähäinen.

Kaavailtu listaamattomien osakeyhtiöiden henkilöstöantien verohelpotus olisi jatkoa kehitykselle, jossa tuloja siirtyisi kunnallisveropohjan ulottumattomiin. Tämän vuoksi veronsaajille valtionosuusjärjestelmän kautta kompensoitavia verotulomuutoksia tulisi voida arvioida toteutuneiden henkilöstöantien todellisten verovaikutusten kautta. Vuoden 2021 osalta tulisi tarkastella toteutettuja, verotuen piiriin kuuluvia henkilöstöanteja ja vastaavasti muokata kompensoituja summia. Edelleen tarkastelu tulisi suorittaa vuosikohtaisesti toteutumien perusteella.

Lopuksi

Suomen Kuntaliitto kannattaa sinänsä panostamista kasvuyhtiöiden toimintaedellytysten parantamiseen. Verotulomuutoksia veronsaajille kompensoitaessa tulisi kuitenkin tarkastella vuosittain toteutuneita verotuettuja henkilöstöanteja ja toteuttaa kompensatio noudattaen näitä verovaikutuksia. Toisaalta tulisi erikseen arvioida mahdollisuutta pääomatuloverojen jako-osuuden kohdistamisesta kunta-veronsaajalle.

SUOMEN KUNTALIITTO

Pekka Montell
veroasiantuntija

